

Ivanka Zajc Cizelj*

“Kdor ptičev in gnezd pri miru ne pusti, se od petja in sadja lahko posloví.”

Zaščita ptic v 19. in na začetku 20. stoletja

“If you go around upsetting birds and their nests, you can say goodbye to song and fruit.”

Bird protection in the 19th and early 20th century

Izveček

Lovljenje ptic in ropanje gnezd je pustilo posledice predvsem v sadjarstvu. Zaradi zmanjšanja števila ptic, ki se hranijo s sadnimi škodljivci, se je število teh tako povečalo, da je država začela biti plat zvona že v začetku 19. stoletja. Med drugimi se je obrnila tudi na dušne pastirje in učitelje, da preprečijo tovrstna dejanja oziroma kaznujejo storilce, in ti so na prav poseben način poskrbeli za ozaveščanje šolarjev in prebivalstva. Tako je pesem zaščitila marsikatero ptičje gnezdo in posredno postala učinkovito sredstvo za zaščito sadnega drevja.

Abstract

Catching birds and raiding their nests had consequences for fruit growing. Because of the decreasing numbers of birds to feed on pests, the latter were able to multiply and the state authorities had to begin warning people about this even in the early 19th century. Priests and teachers were asked to become involved, to help prevent such activities and punish the culprits; pupils and the general population were educated about this matter in an interesting way. Thus songs protected many birds' nests and indirectly became an effective means of protecting fruit trees.

Pesem v boju proti insektom

Zanimiv primer vzgojne pesmi z namenom zaščite ptic v zgodovini je *Siničja tožba*, ki jo danes poznamo tudi pod drugim naslovom – *Stoji učilna zidana*. Besedilo pesmi sega v sredo 19. stoletja, ko so bila prizadevanja za zaščito ptic in njihovega zaroda na višku. Zaradi nizke pismenosti prebivalstva je bila prav pesem tista, ki je bolj kakor vsak razglas ozaveščala najprej šolarje in nato še njihove starše. K temu je pripomoglo tudi dejstvo, da je bila napisana na znano melodijo, ki je bila povzeta po ljudski pesmi Svarjenje (Stoji, stoji tam lipica). Pesem je v originalu ali priredbi našla pot tudi na ljudske odre, kajti v tem obdobju so društva rasla kot gobe po dežju.

* Ivanka Zajc Cizelj, dr. znanosti, svetnica v p., Blanca, e-pošta: ivanka.cizelj@guest.arnes.si

Avtor prvotne vsebine je bil Andrej Praprotnik, učitelj in urednik polmesečnika Učiteljski tovariš, ki je 15. aprila 1864 na prvi strani te revije objavil vzgojno besedilo pod naslovom **Tožba**: »Stoji tam šola zidana – pred šolo stara jablana, na jablani v votlini pa, senica gnezdice ima. Ta ptica enkrat prileti na okno dol k učilnici, tožiti dečke če bridko, zapoje žalno pesmico. »Učitelj slušaj kaj povem, vsa žalostna od vas zdaj grem: lej dečki me sovražijo, nevsmiljeno. Naznali so moj mladi rod, zmetali ga na terdo pot, in strašno so poginoli mladiči moji ljubi vsi! Divjaki si zaslužijo, da ostro kaznen čutijo: Kdor ptičkov v miru ne pusti, hudobo v sercu si redi.«¹

Ko je Fran Levstik postal sodelavec Vrtca, mesečnika za šolsko mladino, je pesem Tožba prepesnil in jo objavil v Vrtcu 1. decembra 1877 pod naslovom **Siničja tožba**: »Stoji učilna zidana, pred njo je stara jablana. Ta jablana je votel panj, sinica znoši gnezdo vanj. Sinica zjutraj prileti, na šolskem oknu obsedi. Na oknu kljunček svoj odpre, tako prepevati začne: »Poslušaj me učitelj ti! Kako se pod teboj godi. Vsi dečki tvoji me črte, povsod love, povsod pode. Zalezli moj so ptičji rod, iz gnezda vrgli ga za plot. Mladički tam pomrli so, oči svetle zaprli so. »Grdobe grde paglave, masti ste vredni leskove. Kdor v gnezdu ptičice lovi, ta v srcu svojem priden ni!«²

Že naslednje leto je učitelj Feliks Stegnar Siničjo tožbo objavil v zbirki *Šopek mičnih napevov za šolo in dom*, ji dodal (staro) melodijo ljudske pesmi Svarjenje in jo priredil za dvoglasno petje. Pesem je tako preko šolskega petja prišla v domove šolarjev; svoje mesto pa je našla tudi na društvenih odrih.³

Besedilo pesmi sovпада s prizadevanjem oblasti za zaščito ptic pevk in ima predvsem moralno-vzgojno noto. Samo predpisi in vzgojni ukrepi prav gotovo ne bi dosegli tega, kar so dosegli s pesmijo. Vsi namreč poznamo star slovenski pregovor: »Kar se Janezek nauči, to Janez zna.«

Zaščita ptic pevk

Prva je na problem zmanjšanja populacije ptic pevk in posledično poslabšanja razmer v sadjarstvu opozorila Štajerska deželna kmetijska družba. Ptiče so lovili tako odrasli kot otroci. Pri razdiranju gnezd in uničevanju zaroda pa so bili aktivni predvsem otroci na kmetih. Tako še leta 1923 v matičnem listu učenca, starega 11 let, pod razdelkom *Hibe v npravstvenosti in značaju* zasledimo zapis: »Pobira ptiče in jajca iz gnezd.«⁴

Prepoved lovljenja in pobijanja ptic ter uničevanja gnezd je bila zajeta tudi v šolskem redu za ljudske mestne šole v Celju v členu 27, ki je bil sprejet na seji Mestnega šolskega sveta 17. septembra 1913.⁵

1 Andrej Mrak, Stara uspešnica v novi preobleki, MMC RTV Slovenija, 1912, najdeno 24. 3. 2014 na spletnem naslovu: <http://www.rtvsllo/kultura/razglednice-preteklosti/stara-uspesnica-v-novi-preobleki/2>. Navedeno besedilo se je pelo na melodijo ljudske pesmi Svarjenje (Stoji, stoji tam lipica) in je ohranilo svoj vzgojni pomen.

2 Prav tam.

3 Prav tam.

4 SI_ZAC/0889 (Zgodovinski arhiv Celje, fond Osnovna šola Vojnik), fasc. 16, 1923.

5 SI_ZAC/0841 (fond Mestni šolski svet Celje), sig. 19/17, 1913.

Zvonček – list s podobami za slovensko mladino, 1902, str. 120.

Lovljenje ptic je bilo v preteklosti dokaj pogost pojav tako za prehranjevanje kot tudi za domačo rabo (ptice pevke). Razdiranje in uničevanje gnezd pa je imelo predvsem en namen – zmanjšati število ptic, ki so se potencialno hranile s sadjem in žiti in tako delale kmetom škodo. Pri tem pa so spregledali, da so ptice tudi koristne in še najbolj takrat, ko gnezdijo, ker se ravno takrat razmnožujejo tudi škodljivci, ki napadajo sadno drevje, te pa imajo ptice za osnovno hrano in prehranjevanje mladičev. Zaradi zmanjšanja števila ptic se je porušilo naravno ravnoesje in sadno drevje je bilo resno ogroženo. Cesarsko kraljeva kmetijska družba je na problem ogroženosti sadovnjakov opozorila v svojem poročilu št. 427 z dne 28. marca 1828. V njem je poudarila, da se je zaradi lovljenja in ubijanja ptic ter uničevanja njihovih gnezd in mladičev število teh precej znižalo, na nekaterih področjih pa so bile skoraj iztrebljene. Tako so se lahko sadni škodljivci, ki niso imeli več naravnih sovražnikov, nemoteno razmnoževali. Med najbolj ogroženimi pticami so bili škorci, ti so bili *neprijubljeni* predvsem zato, ker se hranijo tudi s češnjami in grozdem; drozgi so bili žrtve limanic in raznih zank, ko so se v hladnejših mesecih približali naseljem in po drevju iskali hrano; slavci, penice, taščice, rdečerepke in lišči (dokument jih navaja kot gozdne pevce, »*die Waldsin-*

Zvonček – list s podobami za slovensko mladino, 1904, str. 127.

merno (*denarno*) pa naj nagradijo ovaduhe, ki bi pomagali pri odkrivanju storilcev. Policiste v mestih pa so zadolžili, da spremljajo dogajanje na tržnicah in aretirajo vsakega, ki bi prodajal žive ali mrtve ptice.⁶

Štajerski deželni gubernij je 27. marca 1839 razposlal okrožnico (razglašena je bila preko farnih uradov, šolskih predstojnikov in občinskih sodnikov), v kateri ugotavlja, da je že dalj časa opaziti škodo na sadnem drevju, ki jo povzročajo gosenice, katere so se pretirano razmnožile zaradi brezobzirnega lovljenja in pobijanja malih gozdnih in poljskih ptic, ki se hranijo z insekti in njihovo zalego. Ptichi so bili namreč takrat, ko še niso poznali insekticidov, najbolj učinkovit način, da se spopadejo s sadnimi škodljivci. Na osnovi ugotovljenih dejstev je gubernij odredil, da malih gozdnih in poljskih ptic, ki se hranijo z insekti in njihovo zalego, ne smejo loviti na limanice,

ger») so pogosto končali v kletkah ali pa so bila njihova gnezda odkrita in izropana. Razmere so se naglo slabšale in Cesarsko kraljeva kmetijska družba je začela *bíti plat zvona* – 1. avgusta 1830 se je obrnila na štajersko deželno vladu s prošnjo, da sprejme določene ukrepe, s katerimi bi dosegla, da z zaščito naravnih sovražnikov insektov in gosenic in z uničevanjem zalege na sadnem drevju dosežejo znižanje le-teh. Svojo nalogo bi v tem smislu opravile krajevne gosposke; dušni pastirji in učitelji pa bi z opozarjanjem in poučevanjem osveščali ljudi. Smatrajo pa, da samo to ne bo dovolj; potrebna bi bila tudi ustrezna policijska prepoved. V predlogu C. kr. kmetijske družbe je navedeno, naj duhovščina in učitelji zadevo pravilno predstavijo in razložijo. Poleg tega pa naj za prestopnike določijo tudi kazni, *kajti pri preprostem ljudstvu ima samo tovrstno sredstvo odgovarjajoč učinek*. Kazni bi bile različne – glede na storilca – denarne in fizične. Slednje pridejo v poštev pri kmečkih otrocih, ki lovijo ptiče in ropajo gnezda. Pri-

6 SI_ZAC/0008 (fond Okrožni urad Celje), sig. 58/329, 1830/31.

z mrežami, zankami ali pastmi od konca marca do začetka septembra leta 1839, leta 1840 in 1841 pa od 1. januarja do 1. septembra. Še posebej je bilo prepovedano uničevanje gnezd ter jemanje jajc in mladičev iz njih.

Med kršitelje tega predpisa so šteli:

- vse, ki so lovili ptice za lastne potrebe ali za druge, pa naj jih lovijo za *korist* ali samo za *zabavo*;
- vsakega, ki je dovolil (*drugemu*) zastonj ali za plačilo loviti ptice v svojem lovskem revirju;
- vse, ki so prodajali ubite ali žive ptice v času prepovedi lova;
- vsakega, ki je dovolil ropanje gnezd. Menili so namreč, da noben lastnik ne bo dovolil svojevoljnih posegov na lastnem posestvu.

Kršitelji so bili kaznovani:

- z zaplembo ujetih ptičev in lovilnega orodja;
- z odvzemom ptic in izkupička od že prodanih ptic;
- z denarno kaznijo od 1 do 5 goldinarjev (gld), nezmožni plačila pa z zaporom od 12 ur do 3 dni;
- šolarji so bili kaznovani v skladu s šolskimi in disciplinskimi predpisi.

Če je postopek izpeljala okrajna gosposka, je zaplenjeno orodje pripadalo njej. Če so ga vodili okrajni uradi, pa so ga ti prodali v korist lokalnega sklada za sirote. Tudi izkupiček in kazenski znesek je pripadal temu skladu. Tretjino zneska pa naj bi dobil morebitni prijavitelj kot nagrado.

Za moralno vzgojo mladine so bili zadolženi tako učitelji kot veroučitelji in prav ti so lahko naredili največ za zaščito ptičjih gnezd in zaroda. Da bi šolski mladini preprečili ropanje gnezd in uničevanje ptičjega zaroda, so zadolžili učitelje in katehete. Ti naj na primeren način poučijo mladino o škodljivosti in krutosti tovrstnega početja. V njih naj vzbudijo moralni čut in jim *zagabijo* lovljenje, trpinčenje in ubijanje živali. Nekateri kateheti in učitelji so predpis prehiteli in na lastno pobudo začeli delati v tej smeri ter s tem pripomogli k splošni blaginji, ugotavljajo v okrožnici.⁷

Leta 1841 je gubernij zahteval poročila o uspehu odredbe. Okrajna gosposka Žovnek je poročala, da v času omejitve lova niso zaznali kršitev. Rezultati so bili vidni – število ptic se je povečalo in gosenic na sadnem drevju je bilo manj kot pred ukrepom. So pa bili mnjenja, da bi morali omejitev lovljenja ptic obravnavati glede na njihovo korist in naj bi ptice, ki delajo kmetom škodo na posevkih (vrabci, vrane, kavke, srake ...), lahko neomejeno lovili.⁸

Mestni magistrat Celje je sporočil, da ni opaznih izboljšav, ker ptice pevke in žolne, ki so največji sovražniki sadnih škodljivcev in njihove zalege, lovijo v glavnem pozimi v zanke in na limanice in jih tako pokončajo. Zato svetujejo, da se prepoved lovljenja ptic in uničevanja gnezd uvede za več let. Prepoved pa bi morala veljati tudi v zimskem času, ko se ptice približajo naseljem in postanejo žrtve iskanja hrane.⁹

7 SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1839.

8 SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1841.

9 Prav tam.

Predlog je gubernij upošteval in leta 1842 izdal okrožnico, s katero je obvestil, da je ptice pevke in gozdne ptice, ki se hranijo z insekti, prepovedano loviti *tako dolgo kot bo to potrebno*. Prepoved lova pa je tudi razširil na celo leto.¹⁰

Leta 1909 je bil sprejet zakon, ki je popolnoma prepovedal lovljenje in pobijanje ptic ter trgovino z njimi – tako z živimi kot mrtvimi. Prepovedano je bilo tudi uničevanje legel in gnezd, pobiranje in uničevanje jajc in mladičev vseh divjih ptic ter prodaja in nakup gnezd, jajc ali mladičev. Iz tega zakona so bili izvzete *škodljive* ptice – lovljenje teh so urejali lovski in ribiški predpisi. Politična oblast je lahko vinogradnikom, sadjarjem, drevesničarjem in vrtnarjem izjemoma dovolila, da so zaradi zaščite pridelka streljali na jate zaščitениh ptic, ki so delale škodo. Iz določb tega zakona so bile izvzete ptice, ki so jih potrebovali za znanstvene namene, in domača perutnina.

Kršitelje je obravnavala politična oblast I. stopnje. Predpisana kazen je znašala do 20 kron (K) za prvi prekršek, za ponovnega pa 50. Nezmožnim plačila so denarno kazen spremenili v zaporno – 10K je bilo enako 1 dnevu zaporu. Če je kazen znašala manj kot 10K, je bil kršitelj v zaporu 6 ur. Za šolarje so veljali šolski disciplinski predpisi.¹¹

Zaščita vseh koristnih ptic je bila tudi glavna naloga Avstrijske zveze prijateljev ptic (*Österreichischer Bund der Vogelfreunde*), ki je bila ustanovljena leta 1896 v Gradcu. Prizadevala si je zaščititi ptice v vsej monarhiji in nastopala proti masovnemu pobijanju ptic na južnem Tirolskem, v Dalmaciji in Istri, kjer so množično lovili ptice selivke. V njihovem letaku iz leta 1912 preberemo, da je monarhija množično morišče *ubogih* ptičev. Ko so (*naše*) ptice selivke odletele na jug, jih je pričakalo prebivalstvo južne Tirolske, Istre in Dalmacije z vsemi mogočimi *morilskimi napravami*, predvsem mrežami. Ocenjujejo, da so tako letno pobili približno pol milijona selivk. Predpisi o zaščiti ptic, ki so bili že desetletja v veljavi v monarhiji, v teh deželah niso imeli moči – za prebivalce teh pokrajin je bilo lovljenje in ubijanje ptic, ki so jih imeli za prehrano in prodajo, tudi neke vrste *lovska zabava*.

Zveza je širila delovanje in ustanavljala podružnice v vseh deželah monarhije ter preko članstva, predavanj in letakov ozaveščala prebivalstvo o koristnosti ptičev. Opozarjala je na nesmiselno in zdravju škodljivo uporabo ptičev za modne dodatke. Posebno pozornost je posvečala tudi vzgoji mladine v smislu zaščite ptic in živalskega sveta nasploh. Njihovi člani so v okviru možnosti skrbeli za hranjenje ptic pozimi ter za postavljanje krmilnic in gnezd.

V obravnavanem letaku je tudi nekaj verzov, ki naj otroke pripeljejo do spoznanja, da je v bistvu uničevanje gnezd enako, kot bi njim uničili dom: »*Bei Vater und Mutter im traulichen Nest, das ist auf der Erde das Allerbest! Ihr lieben Kinder, denket daran und rühret niemals ein Nestchen an*«! Drugi verz pa svari pred škodljivimi posledicami uničevanja ptičjega zaroda: »*Nimmst du dem Vogel Nest und Ei, ist's mit Gesang und Obst Vorbei*«!¹²

10 SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1842.

11 SI_ZAC/0024 (fond Mestna občina Celje, 1816-1941), fasc. 160, 1914.

12 SI_ZAC/0024, fasc. 146, 1912.

Po 150 letih

Skrb za varovanje narave in njenega življa je postala del našega vsakdana. Veliko pri tem naredijo vzgojno-izobraževalne ustanove, mediji, društva in posamezniki. In vendar je *Siničja tožba* ohranila svoj vzgojni moment, našla pot v otroška srca in se zasedrala v dušo odraslega človeka ter postala stalnica otroških in mladinskih pevskih zborov. Vključena je v učni program za glasbeno vzgojo. Zasledimo pa jo tudi v raznih priredbah zabavne glasbe.

Iz dnevnih priprav za glasbeno umetnost v 4. razredu osnovne šole učiteljice Jelke Veit je razvidno, da so v učnem sklopu *Radi imamo različne glasbe* obravnavali enoto Stoji učilna zidana s vsebinskim ciljem *vzgoja za življenje z naravo – empatija*. Učenci pesem zapojejo, jo dramatizirajo, iz njenega sporočila pripovedujejo zgodbe in jo za domačo nalogo ilustrirajo.

Ob pesmi se še pogovorijo o skrbi za živali, o morebitnem »srečanju« s ptičjim gnezdом in o vzgoji otrok v preteklosti.

SINIČJA TOŽBA

Stoji učilna zidana,
pred njo je stara jablana,
ta jablana je votel panj,
sinica nosi gnezdo vanj.

Sinica zjutraj prileti,
na šolskem oknu obsedi,
na oknu kljunček svoj odpre,
tako prepevati začne:

»Poslušajte, učitelj vi,
kako se men' pri vas godi,
vsi vaši dečki me črte,
povsod love, povsod pode.

Zalezli so moj ptičji rod,
iz gnezda vrgli ga za plot,
mladiči tam pomrli so,
oči svetle zaprli so.«

»Grdobe grde, paglave,
masti ste vredni leskove!
Kdor v gnezdu ptičice mori,
ta v srcu svojem prida ni.«¹³

13 Povzeto po Jelka Veit, Dnevne priprave za glasbeno umetnost v 4. razredu osnovne šole, MK založba, 2013, najdeno 06. 4. 2014 na spletnem naslovu: http://www.mladinska.com/.../Dnevne_priprave_Glasba_4_posodobljena.doc

Povzetek

Zaradi nekontroliranega posega v naravo – pobijanja ptic in uničevanja njihovega zaroda – je prišlo do porušenja naravnega ravnovesja in povečanja števila sadnih škodljivcev. Ogrožena so bila sadna drevesa in njihovi plodovi, zato je Štajerska kmetijska družba že v prvi polovici 19. stoletja začela akcijo za zaščito ptic kot naravnih sovražnikov gosenic in insektov. V prizadevanja za osveščanje prebivalstva je vključila tudi učitelje in veroučitelje, ki so bili zadolženi za moralno vzgojo mladine.

Ropanje in uničevanje ptičjih gnezd je bilo razširjeno med šolsko mladino na podeželju predvsem zato, ker so ptice smatrali za škodljivce, ki so se ravno tako kot oni rade posladkale s češnjami in grozdem (zlasti škorci) ...

Kako se lotiti težke naloge in otroke prepričati, da je uničevanje gnezd in ptičjega zaroda ne samo škodljivo, ampak tudi moralno vprašljivo, je bila težka naloga. Upoštevati moramo, da je bila takrat pismenost na nizkem nivoju ter da so vzgojo in izobrazbo širili predvsem učitelji in veroučitelji. Prav s tega vidika je pesem Siničja tožba, ki je bila tudi uglasbena, naredila v preteklosti ogromno pri ozaveščanju tako otrok kot tudi njihovih staršev, saj so jo preko šolskega petja prinesli v domove. Poleg prepovedi in kazni je bila še najbolj učinkovito sredstvo za zaščito ptic in njihovega zaroda.

Pesem je bila prirejena tudi za ljudske odre. Je stalnica otroških in mladinskih zborov. V raznih priredbah pa jo prepevajo tudi avtorji narodno zabavne in zabavne glasbe.

Viri in literatura

Mrak, Andrej: Stara uspešnica v novi preobleki, MMC RTV Slovenija, 1912, najdeno 24. 3. 2014 na spletnem naslovu: <http://www.rtvsllo/kultura/razglednice-preteklosti/stara-uspesnica-v-novi-preobleki/2>.

Veit, Jelka: Dnevne priprave za glasbeno umetnost v 4. razredu osnovne šole, MK založba, 2013, najdeno 06. 4. 2014 na spletnem naslovu: http://www.mladinska.com/_.../Dnevne_priprave_Glasba_4_posodobljena.doc

SI_ZAC/0889 (Zgodovinski arhiv Celje, fond Osnovna šola Vojnik), fasc. 16, 1923.

SI_ZAC/0841 (fond Mestni šolski svet Celje), sig. 19/17, 1913.

SI_ZAC/0008 (fond Okrožni urad Celje), sig. 58/329, 1830/31.

SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1839.

SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1841.

SI_ZAC/0008, sig. 95/679, 1842.

SI_ZAC/0024 (fond Mestna občina Celje, 1816-1941), fasc. 160, 1914.

SI_ZAC/0024, fasc. 146, 1912.

Zusammenfassung

“Wer Vögeln und ihren Nestern keine Ruhe lässt, muss auf ihren Gesang und das Obst verzichten.” Vogelschutz im 19. und anfang des 20. Jahrhunderts

Ivanka Zajc Cizelj

Wegen unkontrollierter Eingriffe in die Natur (Vogelmord und Vernichtung der Vogelbrut) wurde der Naturhaushalt aus dem Gleichgewicht gebracht und die Anzahl der Obstschädlinge nahm zu. Bedroht waren Obstbäume und ihre Früchte. Aus diesem Grund begann die Stairische Landwirtschaftsgesellschaft bereits in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts eine Aktion für den Vogelschutz. Sie waren nämlich die natürlichen Feinde der Raupen und Insekten. In den Bestrebungen, die Bevölkerung zu informieren, wurden auch Lehrer und Religionslehrer, die für die Moralerziehung der Jugend verantwortlich waren, mit einbezogen.

Die Plünderung und Vernichtung der Vogelnester waren unter der Schuljugend auf dem Land vor allem deshalb verbreitet, weil man Vögel, insbesondere die Stars, als Schädlinge betrachtete, die auch Kirschen und Trauben naschen wollen.

Die Bemühungen, die Kinder zu überzeugen, dass die Vernichtung der Nester und der Vogelbrut nicht nur schädlich, sondern auch moralisch fraglich ist, waren eine äußerst schwierige Aufgabe. Dabei muss man berücksichtigen, dass die Alphabetisierung damals auf einem sehr niedrigen Niveau war und die Erziehung und Ausbildung vor allem von Lehrern und Religionslehrern verbreitet wurden. Gerade aus dieser Sicht trug das Lied Die Meiseklage (Siničja tožba), das auch vertont wurde, in der Vergangenheit sehr viel zur Aufklärung sowohl der Kinder als auch ihrer Eltern bei. Über das Schulradio kam das Lied nämlich in die Heime der Kinder und war neben Verboten und Strafen das wirksamste Mittel zum Schutz der Vögel und ihrer Brut.

Das Lied wurde auch für Volksbühnen bearbeitet und ist ein ständiger Begleiter der Kinder- und Jugendchöre. In verschiedenen Bearbeitungen wird es auch von den Autoren der Volkspop- und Popvolksmusik gesungen.